

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

Факультет музичного мистецтва

Кафедра естрадного та народного співу

**ПРАКТИКА
виконавська та педагогічна (розосереджена)**

Програма та навчально-методичні матеріали до курсу
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності
025 «Музичне мистецтво»,
ОП «Естрадний спів»

УДК 784:378
П 69

Друкується за рішенням науково-методичної ради ХДАК
(протокол № 9 від 29.03.2023 р.)

Рецензенти:

Теслер Т. М., кандидат мистецтвознавства, старший викладач кафедри естрадного та народного співу Харківської державної академії культури

Коновалова І. Ю., доктор мистецтвознавства, доцент, зав. кафедри теорії та історії музики Харківської державної академії культури

Укладач:

С. Б. Манько, кандидат мистецтвознавства, зав. кафедри естрадного та народного співу Харківської державної академії культури

Л. В. Кудрич, доцент кафедри естрадного та народного співу Харківської державної академії культури

П 69 Практика виконавська та педагогічна (розосереджена) : прогр. та навч.-метод. матеріали до курсу для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво», спеціалізації «Естрадний спів» / М-во культури та інформ. політики України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т музич. мистецтва, Каф. естрадного та нар. співу ; [уклад.: С. Б. Манько, Л. В. Кудрич]. Харків : ХДАК, 2023. 23 с.

Зміст курсу розкриває методологічні, методичні, організаційні і технологічні засади та основні положення з предмету Практика виконавська та педагогічна (розосереджена), полягає в практичній підготовці здобувачів до виступів та до виконання функцій виконавця та викладача естрадного вокалу у музичних школах, середніх та вищих навчальних закладах.

Для викладачів, бакалаврів спеціальності 025 «Музичне мистецтво», спеціалізації «Естрадний спів», для слухачів системи підвищення кваліфікації та післядипломної освіти.

УДК 784:378](073)

**Програма навчальної дисципліни
«Практика виконавська та педагогічна (розсереджена)»**

I. Опис навчальної дисципліни

Предмет: методологічні, методичні, організаційні і технологічні засади з дисципліни
Практика виконавська та педагогічна (розсереджена)

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3.	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Загальна (професійна)	
Розділів – 3 Тем – 3.	Спеціальність 025 Музичне мистецтво Освітньо-професійна програма: «Вокал»	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин для денної форми навчання – 116.		4-й	-
		Семестр	
		8-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2.	рівень вищої освіти (освітній рівень бакалавр)	Практичні	
		26 год.	-
		Самостійна робота	
		90 год.	90 год.
		Вид контролю: залік	

Примітка. Співвідношення кількості годин практичних занять до самостійної роботи становить: для денної форми навчання – 26 / 90

II. Мета та завдання навчальної дисципліни

Виконавська та педагогічна практика є необхідною складовою професійної підготовки здобувачів першого освітнього рівня (бакалавр), які навчаються по освітній програмі «Естрадний спів». Практика надає здобувачам можливість набутти практичного виконавського та педагогічного досвіду, застосовуючи набуті знання та вміння щодо сучасних форм проведення індивідуальних занять, засобів та методів їх організації, реалізовувати на практиці методи і прийоми навчання естрадному вокалу, застосувати набуті знання, навички та методики викладання естрадного співу.

Робоча програма з практики (виконавської та педагогічної) є нормативним документом Харківської державної академії культури, який розроблено кафедрою естрадного та народного співу на основі освітньо-професійної програми підготовки здобувачів першого бакалаврського освітнього рівня відповідно до навчального плану галузі знань 025 «Музичне мистецтво» спеціалізації «Естрадний спів».

Вся техніка, якої ми досягаємо під час роботи над голосом, все вміння в області співу повинно бути використаним та розвинутим на практиці на сцені. А так як поодинокі виступи здобувачів вищої освіти не дуже часте явище, тому для вдосконалення та більш професійного росту співаків необхідна практична робота. Слухацькій аудиторії потрібен співак, який не тільки майстерно володіє технікою голосу, але і в першу чергу є художником-виконавцем, який усвідомлює свої наміри, думки, емоції, готовий в кожен хвилину до продуманого творчого виступу.

Виконавська та педагогічна практика здобувачів вищої освіти спеціалізації естрадний спів – є важливою складовою частиною підготовки артистів-вокалістів естрадного напрямку, метою якої є поглиблення та закріплення вокальних, художніх, технічних, пластичних навиків та знань, отриманих у процесі підготовки співака естради та їх застосування на сцені. Отже, **мета** практики полягає в практичній підготовці бакалаврів до виступів та до виконання функцій виконавця та викладача естрадного вокалу у музичних школах, середніх та вищих навчальних закладах.

Дисципліна «Практика» є обов'язковим освітнім компонентом професійної підготовки для здобувачів курсу, оскільки цей предмет є важливим для професійної підготовки висококваліфікованих фахівців.

Кількість кредитів – 3. Дисципліна передбачає такі форми організації освітнього процесу як практичні заняття та самостійну роботу.

III. Компетентності та програмні результати навчання

Загальні та фахові компетентності, які формує дисципліна відповідно до освітньо-професійної програми:

Загальні компетентності	ЗК Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми; ЗК Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; ЗК Здатність генерувати нові ідеї (креативність); ЗК Здатність працювати автономно; ЗК Уміння обґрунтовувати власні творчі й педагогічні рішення та спроможність їх реалізації у власній творчо-виконавській і педагогічній практиці; ЗК Здатність до самоорганізації, критики та самокритики, глибокого розуміння психології міжособистісних стосунків, професійного дискурсу; ЗК Здатність виконувати професійну діяльність відповідно до стандартів якості, а також володіти засобами їх впровадження.
Фахові компетентності	СК Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції; СК Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по інтерпретації вокально-естрадних творів; СК Здатність інтерпретувати художні образи у музикознавчій, виконавській, педагогічній діяльності; СК Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та

	<p>застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації;</p> <p>СК Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти;</p> <p>СК Здатність аналізувати виконання музичних, зокрема вокальних творів або оперних спектаклів (мюзиклів), здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету;</p> <p>СК Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу;</p> <p>СК Здатність до професійного володіння методикою викладання фахових дисциплін та її реалізація під час науково-педагогічної практики;</p> <p>СК Здатність до постійного саморозвитку як творчої особистості, яка вільно володіє виконавською майстерністю, постійно працює над сценічним іміджем, акторською і мовною майстерністю</p>
--	--

Програмні результати навчання (відповідно до освітньо-професійної програми).

<p>Програмні результати навчання</p>	<p>РН Володіти професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності;</p> <p>РН Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві;</p> <p>РН Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків;</p> <p>РН Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію;</p> <p>РН Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій;</p> <p>РН Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом;</p> <p>РН Здійснювати викладання вокалу з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних</p>
--------------------------------------	---

	<p>особливостей здобувача; РН Власною виконавською, педагогічною, науково-дослідницькою діяльністю активно впливати на розвиток музичної культури України, поширювати духовні цінності та ідеалу українського музичного мистецтва; РН Планувати, коригувати та реалізовувати етапи власної творчої і наукової кар'єри, безперервно продовжуючи самоосвіту, підвищувати професійну кваліфікації у сфері музичного мистецтва.</p>
--	---

Очікувані результати навчання.

- обґрунтовувати власну думку щодо дискусійних проблем вокального виконавства;
- визначати основні завдання вокально-педагогічної роботи;
- класифікувати співацькі голоси за рядом ознак;
- застосовувати знання щодо основних питань практичної роботи з учнем-вокалістом;
- визначати основні способи удосконалення співацького голосу;
- застосовувати сучасну термінологію вокальної педагогіки;
- виконувати на фортепіано вправи для розспівування та розвитку вокальної техніки учня-вокаліста, транспонуючи їх за півтонами вгору та вниз по діапазону співацького голосу;
- визначати недоліки тембру співацького голосу;
- складати план попередньої роботи над вокальним твором;
- проводити аналіз художньо-педагогічного матеріалу.

Основний засіб діагностики успішності навчання — 8-й сем – залік.

Оцінювання знань здійснюється за 100 бальною рейтинговою шкалою. Основним критерієм успішності вивчення здобувачем освіти навчальної дисципліни є отримання ним не менш як 60 балів зі 100 за сукупністю усіх видів робіт: складання підсумкового заліку, екзамену, участь у лекційних заняттях, відповіді на семінарах, виконання завдань для самостійної роботи.

Критерії оцінювання результатів навчання:

1. Високий рівень знання матеріалу курсу (90–100 балів, А, відмінно):
  - вільне володіння понятійним апаратом,
  - вільна орієнтація в матеріалі курсу і здатність відповісти на різні питання;
  - високий рівень виконання програмних завдань.
2. Достатньо високий рівень знання матеріалу курсу (74–89 балів, С, В, добре):
  - добре володіння основними термінами і поняттями,
  - досить вільна орієнтація в матеріалі курсу і здатність відповісти на основні питання;
  - добрий рівень виконання програмних завдань.
3. Посередній рівень знання матеріалу курсу (60–73 балів, D, E, задовільно):
  - посередній рівень володіння основними термінами і поняттями,
  - недостатньо вільна орієнтація в матеріалі курсу і здатність відповісти на окремі питання;
  - посередній рівень виконання програмних завдань.
4. Незадовільний рівень з можливістю повторного складання (35–59 балів, FX, незадовільно):
  - незнання окремих термінів та понять,

– незнання основного матеріалу курсу і неспроможність відповісти на більшість питань;

– незадовільний рівень виконання окремих програмних завдань.

5. Незадовільний рівень з обов'язковим повторним вивченням дисципліни (0–34 бали, F, незадовільно):

– незнання основних термінів та понять,

– незнання матеріалу курсу і неспроможність відповісти на питання;

– нездатність до виконання більшості програмних завдань.

IV. Зміст і структура дисципліни

Структура навчальної дисципліни складається з 3-х розділів, які пов'язані між собою змістовими складовими:

Розділ 1. Концертна практика;

Розділ 2. Студійна практика – набуття навиків роботи на студії звукозапису.

Розділ 3. Педагогічна практика.

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у 8-му семестрі у формі заліку. Передбачено рубіжні етапи контролю у формі усного опитування, якості виконання самостійної роботи тощо.

V. Тематичний план курсу (денна форма навчання)

№	Назва розділів, тем	Усього годин	Практ.	Се м.	Інд. роб.	Са м. ро б.	Форм а контр.
1	2	3	4	5	6	7	8
Розділ 1. Концертна практика							
1.1.	Фестивально-стадіонна практика	16 годин	6			10 годин	звіт
1.2.	Концертна практика в залі	16 годин	6			10 годин	звіт
Розділ 2. Студійна практика							
2.	Практика запису голосу на студії	16 годин	6			10 годин	Студійні аудіо записи
Розділ 3. Педагогічна практика							
3.	Педагогічна практика з учнем	68 годин	8			60 годин	Звіт
	Усього	116	26			90	Залік

VI. Зміст курсу

База практики. Практика здобувачів ХДАК проводиться на базах, які відповідають меті, змісту, завданням практики.

Базами практики можуть бути заклади освіти I-II рівнів акредитації будь-якої форми власності в Україні, які повинні відповідати таким вимогам:

- здатність забезпечити виконання програми практики відповідних освітніх рівнів та спеціальностей.
- наявність структур, що відповідають спеціальностям (освітнім програмам), за якими здійснюється підготовка фахівців в Академії.
- можливість кваліфікованого керівництва практикою здобувачів;
- надання здобувачам права користуватися бібліотекою, лабораторіями, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики, з урахуванням політики конфіденційності підприємства.

З базами практики Академія завчасно укладає угоди на її проведення за відповідною формою. Угода є юридичною основою для проведення практики. Тривалість дії угоди погоджується договірними сторонами. Вона може визначитися на період конкретного виду практики або терміном до 5 років.

Здобувачі можуть самостійно з дозволу відповідних кафедр визначати для себе базу проходження практики за умови, що вона відповідає встановленим вимогам для проходження визначеної практики.

Виконавську практику у зв'язку з військовим станом в країні вирішено проводити в онлайн режимі на інтернет ресурсах.

Для цього створено ютуб канал на якому розміщуються концертні номери здобувачів. Кількість виступів повинна бути не менше 3-х номерів. Обговорення буде відбуватися з урахуванням реакції публіки та послідовним методичним обговоренням. В звуковому оформленні номерів буде допомагати зав. студії ХДАК Іванов В.В.

Педагогічну практику вирішено проводити на базі КПСМНЗ “Дитячої музичної школи №7 ім. М.П. Мусоргського” онлайн.

Виконавська практика складається з двох розділів:

РОЗДІЛ 1. Концертна практика

Тема 1: Фестивально-стадіонна практика (6 годин)

Тема 2: Концертна практика в залі (6 годин)

З самого початку навчання необхідно привести здобувача вищої освіти до того, що тільки завдяки великій практиці він може прийти до успіху. Треба розвинути у нього такі риси як допитливість, цікавість, незадоволеність своїм творчим рівнем.

До виходу на сцену здобувач вищої освіти може бути готовий лише тоді, коли музичний твір вичерпно вивчений виконавцем, детально розроблений, проаналізований. Здобувачу вищої освіти повинно бути досконально зрозуміле поєднання форми та змісту твору.

Щоб підготувати здобувача вищої освіти до концертного виступу, викладач повинен проводити велику виховну роботу по розвитку волі, самоконтролю співака, а також підготувати його психіку до володіння аудиторією.

До виходу на сцену слід провести підготовчу роботу у класі з повним розбором твору, який готується до показу на сцені.

Виконавська практика обов'язкова для всіх здобувачів вищої освіти кафедри, які будуть мати кваліфікацію артиста-вокаліста естрадного напрямку. На концертах здобувач вищої освіти виконує твори рекомендовані кафедрою.

Виконання практичних завдань передбачає:

- Підготовку та вихід на сцену чи запис номеру у вигляді концертного номеру чи кліпу за планом.
- Участь у фестивалях та аналіз фестивального руху;
  - Набуття практичних навиків роботи на естраді (вміння пластично рухатись під час виступу:
    - а) з сольним номером;
    - б) в мімансі – в пластичному оформленні).
- У 8 семестрі по виконавській практиці – виступ з методичним обговоренням роботи здобувача.
  - В даному семестрі ведеться робота над музичним номером в поєднанні з пластичним оформленням.
  - Після обговорення запропонованого матеріалу та рекомендації кафедри твір вноситься на глядацьку аудиторію.
  - Здобувач вищої освіти повинен підготувати 3 концертні номери.

РОЗДІЛ 2. Студійна практика**Тема 3: Практика запису голосу на студії (6 годин)**

- Здобувачі мають зробити для фонду академії 1, 2 фонограми пісні (+) по рекомендації кафедри.

Виконання практичних завдань з виконавської практики передбачає:

1. Закріплення навиків роботи на студії звукозапису.
2. Розвиток та поєднання з музикою пластичних можливостей при роботі на сцені.

В даному семестрі ведеться розробка музичного кліпу та відпрацювання техніки цієї постановки. Матеріал запропонований для цієї роботи переглядається кафедрою та після рекомендації подається до роботи.

Ця робота складається з двох компонентів:

- а) підготовка та сценічне рішення музичного номеру;
- б) звукозапис музичного матеріалу кліпу (студія звукозапису).

Виконання практичних завдань передбачає:

- Знайомство з новою формою роботи – кліп;
- Закріплення навичок роботи на студії звукозапису;
- Набуття практичних навиків роботи над кліпом.

Педагогічна практика:**РОЗДІЛ 3. Педагогічна практика****Тема 4: Педагогічна практика з учнем (8 годин)**

Педагогічна практика проходить на базі КПСМНЗ “Дитячої музичної школи №7 ім. М.П. Мусоргського” онлайн.

Виконання практичних завдань з педагогічної практики передбачає:

- поглиблення та закріплення накопичених теоретичних знань здобувачів вищої освіти, формування та розвиток педагогічної майстерності, методики проведення індивідуальних занять;
- вивчення учбово-методичної документації (навчального плану, учбових програм) необхідної для навчального процесу;
- організація структурного процесу та ознайомлення здобувача вищої освіти з організаційною структурою управління навчальним процесом;
- оволодіння методикою викладання фахових дисциплін.

Права і обов'язки сторін практики

Керівник виробничої практики від кафедри:

- бере участь у установчій та підсумковій частині практики;
- забезпечує контроль та постійне керівництво виконанням здобувачами індивідуального плану проходження практики;
- надає консультації здобувачам щодо виконання індивідуального плану та робочої програми практики;
- аналізує та оцінює роботу здобувачів;
- надає методичну допомогу практикантам щодо організації та проведення аудиторних занять з практики;
- відвідує індивідуальні заняття здобувачів (залікове заняття обговорюється і оцінюється);
- оцінює результати всіх видів роботи в період проходження здобувачами практики й виставляє оцінку;
- перевіряє та оцінює звітну документацію здобувачів-практикантів;
- складає звіт про підсумки проведеної практики.
  - приймає інформацію від керівника факультету (заступника декана, особи відповідальної на факультеті за практику) щодо укладення угод про практику та розподілу студентів за базами практик;
  - узгоджує з базами практики контингент здобувачів;
  - готує накази про практику та узгоджує з деканом;
  - готує листи-звернення на бази практики та направлення на бази практики для здобувачів;
  - разом з керівництвом деканату та керівниками практики від кафедри приймає участь у інструктивних зборах, організаційних заходах, установчих нарадах, ознайомлює здобувачів з порядком проходження практики;
  - контролює види і терміни проведення практики, визначені навчальними планами;
  - здійснює інспектування практики;
  - приймає участь у підсумкових зборах (конференціях) на яких аналізують та обговорюють практику, висловлюють пропозиції, рекомендації, побажання щодо вдосконалення організації проведення та зміст практики.
  - на основі факультетських звітів про практику готує щорічний підсумковий звіт по академії;
  - вивчає нові підприємства й установи з метою використання їх як баз практики для здобувачів академії;
  - забезпечує кафедру нормативною документацією з питань практики;
  - на початку практики проводить інформаційні збори на яких інструктує здобувачів з техніки безпеки, ознайомлює з порядком отримання документації (направлення, програми, щоденники, індивідуальні завдання, тощо)
  - надає консультації здобувачам щодо виконання індивідуальних завдань з робочої програми практики;
  - ознайомлює керівників від баз практик з програмою практики й обов'язками, які покладаються на них;
  - періодично інформує деканат факультету про проходження практики, вирішує з ними поточні питання;
  - контролює виконання здобувачами правил внутрішнього трудового розпорядку, контролює ведення керівником від бази практики обліку відвідування студентами практики;
  - здійснює підведення підсумків практики, дає оцінку роботі здобувача, складає звіт і надає його керівникові факультету;
  - у складі комісії бере участь у прийнятті заліку з практики.

Обов'язки керівника практики від бази практики:

- надає платформу для виступу здобувачів;
- несе особисту відповідальність за проведення практики в межах своєї компетенції;
- організовує практику згідно з програмами практики;
- визначає місця практики, забезпечує найбільшу ефективність її проходження;
- організовує проведення інструктажу з охорони праці, техніки безпеки та протипожежної безпеки відповідними фахівцями;
- забезпечує виконання погоджених з навчальним планом графіків проходження практики по структурних підрозділах підприємства;
- надає здобувачам-практикантам можливість користуватись наявною літературою, необхідною документацією;
- забезпечує і контролює дотримання здобувачами-практикантами правил внутрішнього розпорядку;
- створює необхідні умови для засвоєння практикантами нової техніки, передової технології, сучасних методів організації праці.

Обов'язки здобувача-практиканта:**Здобувач Академії під час проходження практики зобов'язаний:**

- до початку практики одержати консультацію щодо оформлення документів (на інструктивних зборах з практики або в індивідуальному порядку);
  - своєчасно прибути на базу практики;
  - вивчити і суворо дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
  - у повному обсязі виконати всі завдання програми практики; вести щоденник проходження практики;
  - з дотриманням усіх вимог і стандартів своєчасно оформити всі документи з практики у формі звіту і скласти залік з практики;
  - проходити практику за термінами, визначеними в навчальному плані. Зміна терміну проходження практики з поважних причин або продовження терміну практики здійснюється за рішенням кафедри, узгодженим з деканатом і затверджується наказом по академії.
- відвідувати заняття з практики;
  - відвідувати і проводити всі заплановані програмою заняття;
  - мати індивідуальний план роботи, затверджений керівником практики;
    - вести звіт, де мають відобразитися всі види діяльності, передбачені навчальним процесом.

Методичні рекомендації

1. Методи організації та здійснення практичної діяльності за джерелом інформації: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, усний аналіз музичного твору); наочно-ілюстративні (ілюстрація інструментально-виконавських прийомів й методів).
2. Методи організації та здійснення практичної діяльності за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні; дедуктивні; узагальнення інформації; аналітичні; синтетичні.
3. Методи організації та здійснення практичної діяльності за рівнем самостійності мислення: репродуктивні; евристичні (спрямовані на вироблення індивідуального стилю музично-педагогічної діяльності); креативні, творчі (створення художньої інтерпретації музичних творів та художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору).
4. Методи організації та здійснення практичної діяльності за ступенем управління навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота здобувачів.
5. Методи формування мотивації практичної діяльності: заохочення до педагогічної та музично-виконавської діяльності; створення ситуації зацікавленості.

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ: Письмовий звіт, де розкривається зміст виконаної роботи, висловлюються побажання та пропозиції щодо удосконалення процесу проходження практики. По завершенню практики здобувачі отримують відгук-оцінку про проходження практики. **Строки оформлення звітної документації** здобувачами вищої освіти та підведення підсумків практики: звіт здобувачі мають надати на 8му семестрі 4го курсу під час заліку з практики (**Вся звітна документація в кінці в додатках**).

Завершується практика диференційованим заліком.

VII. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

РОЗДІЛ 1. Концертна практика

Тема 1: Аналіз фестивально-стадіонної практики як власної, так і своїх однокурсників, перебуваючи на фестивальних заходах (10 годин)

Самостійна робота. Здобувачі мають приймати участь у конкурсах, та самостійно аналізувати виступи інших виконавців (і конкурентів і учасників різних вікових категорій). Простежувати тенденції що формуються під час проведення фестивалів.

Мета: Практика виступів на фестивалях та аналітика з приводу участі і виконання інших конкурсантів.

Завдання:

1. Навчитися аналізувати майстерність виконавців, що приймають участь у конкурсах;
2. Визначити вплив фестивального руху на розвиток естрадного співоцького мистецтва;
3. Визначення інформаційних джерел з досліджуваного питання про фестивалі;
4. Відстежити зміст та роль естрадного виконавства в контексті сучасних фестивальних тенденцій;

Література: 4, 5, 11, 32, 36, 39, 41.

Тема 2: Концертна практика в залі (10 годин)

Самостійна робота. Підготовка до концертного виступу чи його запису на відео. Слухачькій аудиторії потрібен співак, який не тільки майстерно володіє технікою голосу, але і є художником-виконавцем, що усвідомлює свої думки, емоції та готовий до продуманого творчого виступу з органічною пластикою. Саме самостійна робота має бути головним чинником у безпосередній підготовці естрадного співака на сцену.

Мета: Навчитися напрацьовувати безперервну лінію від підготовки до виходу на сцену, до сценічного виступу і його завершення.

Завдання:

1. Самостійно розвивати виконавську культуру артиста та особисті якості співака як людини;
2. Регулярно знайомитись з інтернет ресурсами, щоб розвинути гостре відчуття сучасності;
3. Розвивати власне бачення твору та створити його інтерпретацію;
4. Тренувати в собі акторські напрацювання;
5. Розвивати уявність та багатство інтонаційної палітри для удосконалення виразності;
6. Розробити для себе шляхи створення кращого відчуття на естраді.
7. Відвідувати концерти артистів та робити аналіз їх виступів.

Література: 4, 5, 11, 32, 36, 39, 41

РОЗДІЛ 2. Студійна практика

Тема 3: Практика запису голосу на студії (10 годин)

Самостійна робота. Здобувач має підготуватись до запису голосу в композиціях. Пісня має бути добре співаною і відпрацьованою. Перед студійним записом бажано записати своє виконання вдома на диктофон і проаналізувати проблемні місця, щоб на студійному запису не допускати цих помилок. В процесі студійного запису аналізувати свої кращі і гірші частини в композиції і те як працює звукорежисер з голосом під час зведення треку.

Мета: Оволодіти практикою запису голосу на студії.

Завдання:

1. підготувати композицію для запису в домашніх умовах, записуючи свій голос і детально аналізуючи своє виконання;
2. попрацювати над складними місцями і записати пісню самостійно ще раз;
3. записуючи трек на студії аналізувати роботу звукорежисера;
4. після запису на студії самостійно попрацювати над наступним твором (дикційно, емоційно, інтонаційно за фразировкою й подачею матеріалу), враховуючи практику попереднього запису.

Література: 1, 2, 8, 12, 14, 35.

РОЗДІЛ 3. Педагогічна практика

Тема 4: Педагогічна практика з учнем (60 годин)

Самостійна робота. Здобувач має не тільки відвідувати і аналізувати роботу інших викладачів з учнями, а і самостійно попрацювати з одним чи двома учнями, викладаючи їм вокальну майстерність, аналізуючи їх проблемні вокальні місця, вибудовуючи план роботи над технікою голосу та над конкретними творами.

Мета: Оволодіти педагогічною майстерністю на практиці.

Завдання:

1. регулярно розспівувати учня, підбираючи вправи відповідно до його виконавських проблем;
2. підбирати репертуар відносно можливостей учня;
3. відпрацьовувати складні моменти в творі з учнем;
4. працювати над чистотою інтонації та над технікою голосу;
5. працювати над фразировкою та над образом твору з учнем;
6. підготувати самостійно номер з учнем для виступу.

Література: 1, 2, 8, 12, 14, 35.

VIII. Методи навчання

Методи навчання, які використовуються під час вивчення дисципліни «Практика виконавська та педагогічна»:

- інформаційно-рецептивний метод (викладення основних положень теорії та методики викладання);
- репродуктивний метод (відтворення студентами педагогічних і методичних прийомів, проілюстрованих викладачем);
- метод проблемного викладу (самостійний пошук здобувачем засобів і способів розв'язання проблемних ситуацій у процесі виконання навчальних і педагогічних завдань);
- ілюстративний (показ вокально-виконавських методів і прийомів);
- дослідницько-творчий метод (створення оригінальних варіантів інтерпретації вокальних вправ і вокальних творів; нестандартний підхід до розв'язання педагогічних ситуацій; опанування навичок педагогічної імпровізації).

Практичні заняття, самостійна робота, робота з Інтернет-ресурсами.

IX. Методи контролю

Форма підсумкового контролю успішності навчання — 8-й сем - залік. Передбачено рубіжні етапи контролю у формі усного опитування, оцінки якості виконання завдань самостійної роботи здобувачів тощо.

X. Розподіл балів, які отримують бакалаври

Розд.3	підсум. контр. 8й сем - залік	сума
60%	40%	100%
(8-й сем.)	екзам. сесія	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

XI. Методичне забезпечення

Робоча програма, НМК дисципліни в гул-класі, інтернет-ресурси.

XII. Список рекомендованої літератури

Основна

1. Антонюк Валентина. Вокальна педагогіка (сольний спів): Підручник. К. : ЗАТ “Віпол”, 2007. 174 с.
2. Бокоч В. А. До проблеми методики навчання естрадного вокалу / В. А. Бокоч, Л. І. Кузьменко-Присяжна, Л. В. Остапенко. Молодий вчений. № 8(48). 2017. С. 31–34.
3. Ван Чень. Методика формування виконавського артистизму студентів магістратури в процесі вокально-фахової підготовки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к. пед. наук : 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання / Ван Чень: національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. Київ, 2017. 244 с.
4. Вовкун В. В. Мистецтво режисури масових видовищ: підручник / Василь Володимирович Вовкун. К. : НакккіМ, 2015. 356 с.
5. Гмиріна С. В. Постановка концертного номера як засіб фахової підготовки студента-вокаліста / С.В. Гмиріна // Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі. 2017. № 2. С. 136-140. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/maed_2017_2_26

6. Гнидь Б. Виконавські школи України: Кафедра сольного співу НМАУ ім. П. І. Чайковського (1971-2001) / Б. Гнидь. К. : НМАУ, 2002. 96с.
7. Гнидь Б. Історія вокального мистецтва / Б. Гнидь. К. : НМАУ, 1997. 320с.
8. Голубєв П. Поради молодим педагогам-вокалістам / П. Голубєв. К.: Муз. Україна, 1983. 62с.
9. Горобець В. П. Проблемні аспекти вокального виконавства в естрадній та академічній манері. *Молодий вчений*. 2018. № 2 (54). С.501–504.
10. Грищенко Ю. В. Розвиток професійної вокальної освіти в Україні (кінець XIX – початок XX століття) : автореф. дис. ... д-ра пед. наук :13.00.04 / Національна акад. пед наук України, інст. пед. освіти і освіти дорослих. Київ, 2011. 22 с.
11. Євтушенко Д. Роздуми про голос / Д. Євтушенко. К. : Муз. Україна, 1979. 92с.
12. Євтушенко Д. Питання вокальної педагогіки: Історія, теорія, практика / Д. Євтушенко, М. Михайлов-Сидоров. К.: Мистецтво, 1963. 340с.
13. Золотарьова О. І. Усі уроки музичного мистецтва. Харків : Основа, 2012. 254с.
14. Кушка Я. С. Методика навчання співу : посіб. з основ вокальної майстерності. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2010. 288 с.
15. Манько С. Б. Естрадна музика та мюзикл / С. Б. Манько. Культура та інформаційне суспільство XXI ст. : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених, 18-19 квіт. 2013 р. / Харків. держ акад. культури ; за заг. ред. В. М. Шейка. Харків, 2013. С. 176.
16. Манько С. Б. Жанрова модель мюзиклу / С. Б. Манько. Культура та інформаційне суспільство XXI ст. : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених, 24–25 квіт. 2014 р. / Харків. держ. акад. культури ; за заг. ред. В. М. Шейка та ін. Харків, 2014. С. 124-125.
17. Манько С. Б. Іноземний мюзикл: мовна проблема / С. Б. Манько. Мова в контексті культури і міжкультурної комунікації: матеріали VIII наук.-практ. конф. 25–26 квіт. 2012 р. Луганськ : Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. 2012. С. 41–42.
18. Манько С. Б. Історія розвитку мюзиклу в першоджерелах та публікаціях / С. Б. Манько. Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. дизайну і мистецтв. Харків, 2014. №1. С. 43–46.
19. Манько С. Б. Мюзикл і рок-опера в українському соціокультурному просторі / С. Б. Манько. Культура України : зб. наук. пр. / Харків. держ акад. культури ; за заг. ред. В. М. Шейка. Харків, 2012. Вип 39. С. 268–276.
20. Манько С. Б. Мюзикл та рок-опера в українській культурі XXI ст. / С. Б. Манько. Х Культурологічні читання пам'яті Володимира Подкопаєва на тему: «Українська культура: виклики сьогодення» : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 31 травня – 1 червня 2012 р. / Нац. акад. кер. кад. культури і мистецтв ; за ред. С. М. Садовенко. Київ, 2012. С. 181–182.
21. Манько С. Б. Мюзикл та шоу-бізнес / С. Б. Манько. Молодь України в контексті міжкультурної комунікації : матеріали IX всеукр. студ. наук.-практ. конф. 5 квіт. 2012 р. / Дніпропетровський ун-т ім. Альфреда Нобеля. Дніпропетровськ, 2012. С. 100–101.
22. Манько С. Б. Розвиток україномовних мюзиклів та рок-опер / С. Б. Манько. Молодь: освіта, наука, духовність : матеріали IX всеукр. наук. конф. студ. і молодих вчених 4–5 квіт. 2012 р. Київ : Ун-т «Україна», 2012. Ч. 2. С. 55–57.
23. Манько С. Б. Специфіка артистичної діяльності в процесі репрезентації на вітчизняній сцені мюзиклу та рок-опери / С. Б. Манько. Аркадія. 2012. № 3. (34) С. 55–59.
24. Манько С. Б. Специфіка мюзиклу та підготовка естрадного співака / С. Б. Манько. Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку : матеріали міжнар. наук. конф. 22–23 листоп. 2012 р. / Харків. держ. акад. культури ; відп. за вип. Н. М. Кушнарєнко. Харків, 2012. С. 337–339.
25. Манько С. Б. Сучасний музичний театр та підготовка виконавських кадрів / С. Б. Манько. Вісн. Харків. держ. акад. дизайну і мистецтв : зб. наук. пр. (Мистецтвознавство) / за ред. В. Я. Даниленка. Харків, 2012. №9. С. 161–164.

26. Манько С. Б. Творчість С. Бедусенка та сучасний музичний театр України / С. Б. Манько // *Культура і сучасність*. 2012. №2. С. 140–144.
27. Мельник, М.М. Професійні якості режисера як фахівця сценічних мистецтв. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. Київ, 2012. № 2. С. 126-130.
28. Мельник, М. М. Сольний концерт - популярна форма сучасної естради. Наукові записки. Серія: Мистецтвознавство. Тернопіль, 2017. № 2 (Вип. 37). С. 153-159.
29. Можайкіна Н. С. Методика викладання вокалу : навчально-методичний комплекс (народний спів) / Н. С. Можайкіна. Київ : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. 80 с.
30. Мурзай Г. М. Методика викладання вокалу : навч.-метод. посіб. для магістрантів спец. „Музична педагогіка і виховання” / Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. Луганськ : ЛНУ, 2010. 178 с.
31. Овчаренко Н. А. Навчально-методичний комплекс з курсу «Методика постановки голосу». Кривий Ріг, 2010. 36 с.
32. Олена Коляденко – режисер-постановник номера Марії Яремчук на «Євробаченні–2014». UA Перший. (2014). Вилучено з <https://tv.suspilne.media/news/channel/55069>
33. Откидач В. М. Складові творчості естрадного співака (частина перша) / В. М. Откидач. Вісник ХДАДМ «дизайн-освіта в Україні: сучасний стан, перспективи розвитку та євроінтеграція». № 4. 2011. С. 204–208.
34. Поплавський М.М. Менеджер шоу-бізнесу: підручник / Михайло Михайлович Поплавський. К., 1999. 560 с.
35. Рось З. П. Особливості роботи з розвитку вокально-виконавської техніки естрадно-джазових співаків: навчальний посібник з методичними рекомендаціями / Зоряна Петрівна Рось. Івано-Франківськ : “СІМІК”, 2019. с. 66.
36. Семененко І.В., Іваненко М.В., Павлюкова Г.В. Концертний виступ в контексті виконавської діяльності вокаліста. «Молодий вчений» • № 11 (51). листопад, 2017 р. Київський національний університет культури і мистецтв. -С. 652-655.
37. Фоломєєва Н. Значення використання сучасних методичних засобів у процесі фахової підготовки вчителя музичного мистецтва / Н. Фоломєєва // *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2016. № 4. С. 370-380. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2016_4_52.
38. Фоломєєва Н. А. Значення кавер-версій в контексті виконавської інтерпретації сучасних вокальних творів у процесі фахової підготовки студентів у класі естрадного вокалу / Н. А. Фоломєєва // Наукові записки [Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія : Педагогічні науки. 2018. Вип. 170. С. 127-131. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2018_170_29
39. Фоломєєва Н. А. Фахова підготовка студентів до сценічно-виконавської діяльності в класі естрадного співу / Н. А. Фоломєєва // Професійна освіта: проблеми і перспективи. 2017. Вип. 13. С. 93-98. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Profos_2017_13_19
40. Ханас, О. (2021). Від Пономарьова до Go_A: хто з виконавців представляв Україну на "Євробаченні". Фокус. Вилучено з <https://focus.ua/uk/lifestyle/482844>
41. Хлисту́н О. С. Режисура української пісенної естради: стратегії творчості / Олена Сергіївна Хлисту́н // Вісник КнукіМ. Серія: Мистецтвознавство. 2015. вип. 33. С. 160–165.
42. Хоменко А. Б. Коробка В. І., Крутько Н. В., Курсон В. М. Постановка голосу : навч.-метод. посібник для студентів вищих навчальних закладів і вчителів музики шкіл різного типу. Ніжин : НДУ імені М. Гоголя, 2011. С.113.
43. Цуркан Л. Історія вокального мистецтва України (програма для вокальних факультетів музичних вузів). Київ, 2002р.97 с.
44. Шевченко Н. С. Синтез співацьких манер в українській музиці кінця ХХ – початку ХХІ століть : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03 / Одес. нац. муз. акад. імені А. В. Нежданової. Одеса, 2015. 16 с.

45. Шкуляр О. Д. Голос людини та вокальна робота з ним : монографія . у 2 ч. Ч. 1 / О. Д. Шкуляр, та ін. Івано-Франківськ : ПНУ імені В. Стефаника, 2010. 351 с.

Додаткові джерела

46. Музична естрада: Словник / Укладач В. М. Откидач. Х.: Видавець І. В. Якубенко, 2004. 445с.

Інформаційні ресурси

1. Інтернет ресурси, відеозаписи і т.д.

Повнотекстові електронні бібліотеки

1. Харківська державна академія культури: <http://c.ac.kharkov.ua>;
2. Національна бібліотека України В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>;
3. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка: <http://www.korolenko.kharkov.com>;
4. Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого: <http://www.nplu.org>.

Додаток 1

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

_____ (вид і назва практики)

Здобувач вищої освіти _____

(ПІБ)

Кафедра _____

Спеціальність _____

Освітня програма _____

Освітній рівень _____

_____ курс, група _____

Здобувач вищої освіти _____

(ПІБ)

Керівник практики від кафедри _____
 _____ (підпис)
 (ім'я та прізвище)

Додаток 2

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
 Факультет музичного мистецтва
 Кафедра естрадного та народного співу

ЗВІТ
ПРО ПРОХОДЖЕННЯ РОЗОСЕРЕДЖЕНОЇ ВИКОНАВСЬКОЇ ТА
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Здобувач вищої освіти _____
 _____ (ПІБ)

Галузь знань _____

Спеціальність _____

Освітня програма _____

Перший рівень вищої освіти (бакалавр)

_____ курс, група _____

База практики _____

Термін практики з «___» _____ р. по «___» _____ р.

Керівник практики від кафедри _____

Дата здачі звіту на кафедру «___» _____ р.

Звіт захищений «___» _____ р.

Харків

20__

ПРАКТИКА ВИКОНАВСЬКА ТА ПЕДАГОГІЧНА

Програма та навчально-методичні матеріали до курсу
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності
025 «Музичне мистецтво»,
ОП «Естрадний спів»

Укладачі:

Манько Світлана Борисівна, кандидат мистецтвознавства, зав. кафедри естрадного співу
ХДАК

Кудрич Людмила Володимирівна, доцент кафедри естрадного та народного співу ХДАК

Комп'ютерний набір С. Б. Манько

Комп'ютерна верстка С. Б. Манько

Друкується в авторській редакції

План 2023

Підписано до друку _____ 2023 р. Формат 60x84/16

Папір для мн. ап. Друк ризограф

Ум. друк. арк. _____ Тираж 100. Зам № _____

ХДАК, 61057, Харків -57, Бурсацький узвіз, 4

Надруковано в лаб. множ. техніки ХДАК